

govoril o vplivu vojne na šolstvo Istre in Dalmacije in protestiral proti germanizaciji istrskih šol in prvem poizkusom germanizacije dalmatinskih šol, pa če gre tudi le za uvedbo vojaške telovadbe z nemškimi poveljevanjem, in proti pričetku pouka nemškega jezika v prvem razredu srednjih šol. Govornik je načelno proti privlačenju vojaškega duha v šole. To privlačenje ne odgovarja vzvišenim smotrom vzgoje. Nežne duše mladine treba razvneti za vse, kar je lepo, plemenito, vzvišeno, ne pa za vojne grozote, za mirsko ubijanje in zversko preli-vanje krvi.

Štiri mesece zimskih počitnic na moravskih šolah? „Venkov“ poroča, da se je deželni šolski svet moravski bavitel z vprašanjem, kako bo s šolo prihodnje zimo ob vedno večjem pomanjkanju pre-moga, in se je izreklo mnenje, da bi bilo treba določiti štiri mesece zimskih počitnic od 1. novembra dalje.

Visoko plemstvo. Padec grofa Clam-Martinica je dal nekaterim listom povod za razmišljanja o vlogi, ki jo igra visoko plemstvo v javnem življenju v Avstriji. Skupna sodba teh razmišljanj je, da je visoko plemstvo v političnem življenju sploh dokazalo popolno nezmožnost. Nima ne strokovnega znanja, ne politične spretnosti, gospodje so vedno in edino samo grofje. Dočim igra plemstvo v drugih državah, tudi v demokratičnih, jako velike in vplivne vloge, živi v Avstriji le od svojega veleposestniškega privilegija in od svojih naslovov. Samoza-vest je velika, umstvene zmožnosti pa so se povsod pokazale kot inferiorne. Stirkh je bil tip takozvanega ustavovernega plemstva; človek najskromnejše inteligence, nasilen in oblasten in nesposoben; grof Clam-Martinic je bil tip konservativnega veleposestnika — oblasten, visok in tudi popolnoma nespo-soben. Resnica je vsekakor, da v celi Avstriji ni nikjer videti pri delu ne ene velike inte-ligence visokega plemstva.

Kina zopet cesarstvo. Dne 1. julija ob 3. uri zjutraj je obiskal general Gangsun, vodja vojaške stranke, predsednika kitajske ljudovlade ter zahteval od njega, da odstopi. Obenem mu je sporočil, da je cesar Hsun Tung iz dinastije Mandžu zasedel prestol.

Književnost.

Letno poročilo I. mestne šestrazredne deške ljudske šole v Ljubljani o vojnem šolskem letu 1916—17. — V spomin na svetovno vojno sestavljen in na svetlo dal šolski vodja Jakob Dimnik. — V Ljubljani, meseca julija 1917. Založila I. mestna deška ljudska šola. — Natisnila Učiteljska tiskarna, Ljubljana. — To letno poročilo ima nastopno vsebino: I. Cesar Franc Jožef I. — II. Cesar Karel. — III. Cesarica Zita. — IV. Santa Zita. — V. Cesarjevič Franc Jožef Oton. — VI. Svetovna vojna in šola. — VII. Imenik učencev. — VIII. Učiteljski zbor. — IX. Šolska oblastva. — X. Šolski dnevnik. — XI. Vladarski nastop Njiju Velikanstev cesarja Karla in cesarice Zite. — XII. Cesar Karel in cesarica Zita v Ljubljani. — Med tekstom so razvrščene te slike: 1. Cesar Karel. — 2. Cesar Franc Jožef I. — 3. Cesarica Zita. — 4. Cesarjevič Franc Jožef Oton. — 5. Toskansko v Italiji (zemljevidni obris). — 6. Veliki admiral Anton Haus. — 7. Posnetek pisma velikega admirala Antona Hausa. — 8. Dvorni svetnik Fran Levec. — 9. Dvorni svetnik Fran Hubad. — Iz navedene raznolike in vseskozi zanimive vsebine je razvidno, da se tudi letošnje Letno poročilo I. mestne šestrazrednice v Ljubljani častno pridružuje letnim poročiloma minulih dveh vojnih let. Saj pa je sedanja vojna neizčrpni vir žalostnih in razveseljivih dogodkov, ki jih je znala spretna roka tovariša Jakoba Dimnika tudi letos večje izbrati in razporediti v nazorno sliko, kažočo nam, kako je njegov zavod v preteklem šolskem letu živel in

deloval v šumnem vrtincu silovite bojne vihre. Neumornemu prizadevanju šolskega voditelja ter učiteljskega zbora imenovanega zavoda se moramo zahvaliti, da je tista stran svetovne vojne valovila mimo učeče se mladine, ki ji je pustila trajne vtiske vzgojnega in blažilnega značaja. To je uspeh dela izkušenih in zaljubljenih šolnikov, ki so si pridobili s svojim delom priznanje in zahvalo staršev, hvaležnost mladine in dvigajočo zavest v polni meri izvršenih stanovskih in patriotskih dolžnosti! Lep dokaz, kako je delo in kake so uspehi tam, koder veje duh skupnosti in resnične stanovske zavednosti. — Naša tiskarna je dala poročilo lepo obliko, ki oklepa lepo vsebino. G.

K o ceni Suherjeve met. knjige o risanju, oddane v „Učit. Tov.“ dne 15. junija 1917. Polno skrb! Vojna je. — Ne odgovarjam rad. V interesu stvari pa mi je vendar dati pojasnila — I. — jevim dodatkom Sičevi kritiki moje knjige „Das Zeichnen in der Volksschule“. — „Über's Ziel geschossen!“ Knjiga se ne piše po željah poedinega kakor ureže krojač sukno na hrbet, ampak po prepričanju avtorja! — Kje je pa šola, ki preda celo računico, kakor je pisana, ali ki obravnava vsa berila, ki so v čitanki? — Kje je zavod, ki prebavi snov učnih knjig popolnoma, ki so uvedene? — Knjiga poda in mora podati več; učitelj izbira — in mora imeti priliko izbirati. Cilji pa so naznačeni po učnih načrtih. — V instrukciji k učnim načrtom za risanje (ukaz min. za uk in bogočastje z dne 15. septembra 1911, št. 27.348, izdaja c. kr. zaloge učnih knjig, str. 3, 5. odstavek) je izrecno naglašano, „..... da se mora vsakokratna izbira prepuščati mislečemu učitelju, ki se mora pri njej ozirati tako na časovne in krajevne razmere kakor na nadarjenost svojih učencev“. — In dalje na str. 4, 2. odst. stoji: „Tu se izrecno pripominja, da je smatrati normalne učne načrte za maksimalne učne načrte in da se sme zatorej navedena učna snov tudi skrbiti po obstoječih razmerah“. — Knjiga se je morala postaviti na isto stališče, kajti naloga ji je, tolmačiti na zgledih uradne učne načrte in uradne instrukcije k učnim načrtom za risanje. — Namenjena je v prvi vrsti mojim učencem in čestitim udeležencem mojih risarskih kurzov — in o teh upam, da jo bodo razumeli. — Ni se mogla ozirati na samo kransko razmere. To bi bilo preoskročno, bi ne ustrezalo uradnim učnim načrtom in instrukcijam in delo bi sploh v tej obliki ne moglo iziti, ker bi tedaj moralo biti slovensko. — Pomisliti je pa, da je že v tem delu 217 samih originalnih tabel, še daleko več pa bode tega v II. delu, ki je zdavno v tisku. — Tedaj so žalibog pri ogromnih stroških za kliseje razmere te, da takemu delu za konzum na Slovenskem ni založnika. — Očitano „streljanje čez cilj“ je neosnovano. Zelo lahkomišeln bi bil avtor, če bi mu to očitano sedelo. — Poznam iz lastne prakse šole vseh kategorij, poučujem sedaj že 16 let v Ljubljani tudi peto šolsko leto, občeval sem z učitelji in šolami na Kranjskem (pa tudi drugod) in videl brez števila razstav, domačih in inozemskih, razstav iz vseh delov sveta — in torej vem, kaj se lahko doseže. — Da izvršujejo res še težje risbe učenci petega šolskega leta (11 let stari), kakor so v tej knjigi, o tem se lahko prepriča kritik na gimnaziji v prvem tečaju za risanje, kjer leži precejšen kup takih risb iz raznih let. — Izdelane so lično; bile so tu že razstavljene in videl jih je morda tudi gospod — I. — Na razpolago pa mi je tudi dosti sličnih risb kranskih šol, ki bi po sodbi kritika tudi streljale preko cilja, ker so dosegle označene uspehe. (Kako je učenceve risbe cenili, o tem se govori v II. delu). Upoštevati je dalje, da je knjiga pisana po večini za dobro organizirano osemrazrednico in da se drži pred-

pisov. — Kedar se bo poučevalo od prvega do 5. šolskega leta v tem smislu, potem bo šele sodba opravičena, ali je cilj dosežen, ali gredo zahteve preko cilja! — Pa tudi sodba enega najbolj uglednih nemških ris. didaktikov in kritikov, ki na našem polju igra eno prvih ulog pri nas in v Nemčiji in še dalje, se ne strinja s trditvijo gospoda — I. — ja. — Piše mi namreč dobesedno o knjigi: „....., dass die Nutzbarmachung neuzeitlicher Anschauungen über den Zeichenunterricht für eine einfache Schulverhältnisse gelungen ist“. — Temu menda premalo, gospoda — I. — ju preveč! Več gospodom se ne more dobro služiti. — Drugi slovit metodik, pisatelj etc., učitelj risanja in profesor na enem prvih nemških seminarjev, pa mi poroča glede te knjige: „Ihre Ausführungen lassen den erfahrenen Methodiker erkennen, der seinen Seminaristen ein sicherer Führer ist und damit der Volksschule wertvolle Dienste erweist. — Sie sind aber auch so gehalten, dass die nach veralteten Methoden ausgebildeten Lehrer für sich Rat und Belehrung finden können“. Prašam: Ali je to „siguren vodnik“ v metodi, ki strelja preko cilja? — Moderni biti, pa tudi nemodernim vsrežati, to ni lahko. — Še druge sodbe so gospodu kritiku že sedaj na razpolago! — „Risbe so premajhne!“ — Risbe so majhne — to je res, niso pa premajhne — to ni res! — Iz izvajanj g. kritika o tej točki se vidi, da stoji še vedno na usodepolnem stališču prerisovanja predlog — vsaj prerisovanja s table. — Seveda, — v tem pogledu se naši nazori popolnoma križajo! Kritikov nazori se pa tudi križajo z nazori vseh novodobnih risarjev, z nazori uradnih instrukcij, ki strogo zabičujejo na strani 6 in na strani 7 (izdaja c. kr. zal. šolskih knjig), da ne smejo učenci prerisovati učiteljevih risb s table. — Torej učenec ne sme prerisovati, učitelj pa naj prerisuje! — Lepo izpričevalo si daje, kdor tako misli! — Na tej stopnji vsaj ne sme biti navezan učitelj na prerisovanje in na tehnične migljaje, ki bi mu jih baje dajale večje risbe. — Kjer bo tega treba na višji stopnji, se bo zgodilo; za to je preskrbljeno v II. delu knjige. — Glej vendar opazko na strani 4 v uvodu knjige, kjer se izrecno zavarujem proti takemu početju! — Sicer bo tudi v tem obziru II. del še obširneje in točneje tolmačil moje nazore. Pa čitati ga bo seveda treba; vpiati tudi ta ne bo znal! — Vedel sem, da je še učitelj teh nazorov, zato so slike prav nalašč tako majhne, da bi jih ne mogel nihče smatrati za predloge. Kam pa pridemo? — V antidiuvij s takimi nazori! — Kakor že rečeno: na razpolago mi je dosti risarskih izdelkov kranskih učencev vsake stopnje. — Te bi bil dal lahko ponatisniti v svoji velikosti. — Pa to bi ne vsrežalo mojim načelom; knjiga bi bila obširna in draga, in kaj bi dosegel? — Če bi risbe ugajale, prerisovali bi jih učitelji in učiteljice — in potem smo pri isti šabloni, kjer smo bili pred 30. leti. — V ta namen eksistira dosti del, — še druga nego jih je imenoval gospod kritik in še lepša. (Zadnjič je izšlo še eno; na razpolago je za polovično kupno ceno). — Ne bodi pa rečeno, da bi ne bilo dobro, če bi bile nekatere ali vse risbe večje. Za boga! pa kaj bi morala stati taka knjiga v sedanjih časih, svoj namen pa bi zgrešila. — Sicer sem se posvetoval tudi tu. Tovariš izmed tukajšnjih učiteljev in znamenit profesor risanja iz najnaprednejše avstrijske dežele, izdajatelj izbornega ris. dela, sta mi zatrdila, da risbe tudi po velikosti popolnoma ustrezajo. — Seveda nimata nazadnjaških nazorov prerisovalne metode. — Glede geom. snovi stoji tudi pojasnilo v uvodu knjige na str. 4 zadnjega odstavka. — Ponavljam: snov je predpisana po učnih načrtih! — Pedagogika zahteva metodično obravnavo. — Da bi se v treh letih ne našlo časa za podano snov po navedeni metodi, to mora trditi le, kdor se sploh ni vkvarjal s tem. Sicer pa sem ta

del (geom. snov) izročil še v rokopisu na Kranjskem priznanemu prvaku v metodiki in strokovnjaku v matematiki. Ko mi ga je vrnil in sem ga vprašal po mnenju, mi je odgovoril, da je rokopis dvakrat prečital in ni našel ničesar, na čemur bi se izpodtikal. Tako mislim je lahko tudi g. kritik v tem obziru brez skrbi. — Odklanjam neosnovana očitavanja, hvaležen sem za vsako priznanje; odklanjam pa tudi vsako priznanje, ki mi ne gre. Da je izdelalo učiteljstvo v Ljubljani podrobni učni načrt, mi je znano. — Žalibog, ravnat pa se nisem mogel po njem! — Zakaj ne, to nihče ne ve bolj nego gospod — I. —. — Kar se tiče ornametov s kladvi, škarjami in sorodnimi nedekorativnimi rečmi, upam, da jih bodo vedeli moji učenci po zaslugi ceniti. — Ne bojim se, da bodo našli v knjigi bolj tehtovite prednosti kakor so te, ki le tistemu padejo v oči, ki jo površno ogleda. — Ni izdati kmalu katere knjige tako težko, nego novodobno risarsko knjigo. Zato ima tudi kakor vsaka stvar svojo dobro in slabo stran. Nedostatkost sem si, sedaj šele vidim, sam najbolj v svesti. — Če bo prilika, se bodo odstranile. — Pripominjam še, da bo konečna sodba o knjigi šele mogoča, ko izide II. del, ker oba dela podpirata drug drugega, oba sta ne lahko razdružljiva celota, drug brez drugega ne popolnoma umljiva. — Učiteljstvu pa zaupam, da bo moje delo cenilo samostojno. Naj bo zaupljivo, naj jo čita in vstvari naj si o njej po principih, ki so obrazloženi v uvodu, svoje nazore, potem naj si zasnuje svojo metodo. — Kaj se dobi danes za to ceno? Če učitelj knjige ne kupi, naj pa si jo tudi izposodi. — Neobhodno potrebna je bila gospod — I. — jeva kritika. Nisem hvaležen samo „Učit. Tovarišu“, ki sprejme ta — naj bo prvi in zadnji — odgovor, ampak tudi njemu, ki ga je pouzročil, da se pojasnijo pojmi. Suher.

Listnica uredništva. Zaradi tehničnih težkoč v tiskarni, stoje namreč vsi stavni stroji, ker ni plina, ročnih stavcev pa tudi primanjkuje, bomo morali skrbiti obseg lista, dokler se ne spremene razmere

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Radivoj Korene.

Last in založba „Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva“.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Popotnikovim in Zvončkovim naročnikom!

Zaradi tehničnih težkoč v tiskarni — ker ni plina, ne morejo delati stavni stroji — izide 3. štev. Popotnika in skupna številka 7. in 8. Zvončka v začetku meseca avgusta. — Cenjeni naročniki naj oprostite neljubo zamudo.

Upravništvo
Popotnika in Zvončka.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica „Učiteljskega konvikta“ v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 30. junija 1917 K 135.738-53

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/20. do 1/26. ure popoldne.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

reg. zadr. z omejeno zavezo Franciškanska ulica šte. 6

se priporoča slavnim kraj. šolskim svetom in cenj. učiteljstvu v naročilo vseh uradnih šolskih tiskovin po najnovejših vzorcih. V zalogi ima vsakovrstne napise na lepenki, razne mladinske spise, vse poštno tiskovine za šol. uporabo itd. — Priporoča se v natisk uradnih kuvert in pisemskega papirja z napisom in sploh vseh v šol. stroko spadajočih tiskovin. V zalogi vedno: K. Wider, „MOJE PRVO BERILO“.